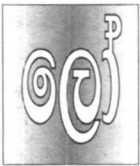


# අශ්වයා පැහැයාමට කලින්....

## ලංකාවේ ජෛව මංකෝලයක හැටි



කයේ විවිධ රටවල් දීර්ඝ කාලයක් මුළුල්ලේ ජීවත් වූ ජාතීන්ගේ දැනුම දියුණු ජාතීන් විසින් දැන් උකහා ගනිමින් තිබෙන්නේ ය. මේ දැනුම ආශ්‍රයෙන් ඔවුන් සැරෑ වෙළෙඳපොළක් ද බිහිකොට ගනිමින් සිටින්නේ ය.

මේ වෙළඳමේ ඉතිහාසය ඇරඹෙන්නේ හැට්ටේ දශකයෙනි. ලෝකය පුරා තිබූ කෘෂිකාර්මික රටවල් වෙත නවීන තාක්ෂණය මුසු කිරීමේ ව්‍යාපාරයක් දියත් වූයේ මේ කාලයේ දී ය. මේ විපර්යාසය පොදුවේ හැඳින්වූයේ හරිත විප්ලවය යනුවෙනි.

හරිත විප්ලවය ක්‍රියාත්මක වීමත් සමඟ තුන්වැනි ලෝකයේ රටවලට විවිධ උපදේශකයින් රාජ්‍ය අනුග්‍රහය ඇතිව පැමිණි අතර, එම රට-

වල තිබූ ජෛව "සම්පත්" පිළිබඳ නාමාවලීන් සැකසීම දක්වා කටයුතු සිදු කිරීමට ඔවුන් වගබලා ගත්තේ ය. දීර්ඝ කාලයක් තිස්සේ ශිෂ්ට සම්පන්න දිවි පෙවෙතක් ගෙවූ මේ ජාතීන් සතුව කෘෂිකර්මය ගැන පමණක් නොව වෛද්‍යකම ගැන පවා තිබුණේ පාරම්පරික වූ සුවිශාල දැනුමකි.

මේ දැනුම ලේඛනගත කළේත් පිළිවෙලින් සැකසුවේත් බටහිර ජාතීන් ය. ඔවුන් ඖෂධ වශයෙන් මෙන් ම ආහාර වශයෙන් ද වැදගත් ශාක හා සත්ත්ව දර්ශ බොහොමයක් හඳුනා ගත්තේ ය. සත්ත්ව දර්ශයන් ගැන දැනුමට වඩා ඒ කාලයේ ඔවුන් උනන්දු වූයේ ශාක දර්ශයන් ගැන ය.

ලංකා රටේ සම්ප්‍රදායික වී ප්‍රභේද තුන්දහසකගේ වරණ ජනක ජ්‍යෙෂ්ඨ ගෙවත් ජාන සාම්පල

හරිත විප්ලවය ක්‍රියාත්මක වීමත් සමඟ තුන්වැනි ලෝකයේ රටවලට විවිධ උපදේශකයින් රාජ්‍ය අනුග්‍රහය ඇතිව පැමිණි අතර, එම රටවල තිබූ ජෛව "සම්පත්" පිළිබඳ නාමාවලීන් සැකසීම දක්වා කටයුතු සිදු කිරීමට ඔවුන් වගබලා ගත්තේ ය.

ආණ්ඩුවේ අනුදැනුම ඇතිව පිටරට ගෙන ගියේ ඒ කාලයේ දී ආරම්භ වූ සම්ප්‍රදායික කෘෂිකර්මය නවීන තාක්ෂණය සමඟ මුසු කිරීමේ ව්‍යාපාරයේ දී ය.

දෙමුහුම් වී නිපදවීමේ මුඛාවෙන් ලංකාවේ වීවල ජනක ජ්‍යෙෂ්ඨ පිලිපීනයේ ජාත්‍යන්තර වී පර්යේෂණ ආයතනය (IRRI-International Rice Research Institute) වෙත ගෙන ගියේ මේ කාලයේ දී ය.

මේ කටයුතුවල මෑතකාලීන ප්‍රවණතාව වී තිබෙන්නේ තුන්වැනි ලෝකයේ රටවල දැනුමට බටහිර ජාතීන් විසින් ජෛව වි බලපත්‍ර ලබා ගැනීම ය.

පසුගිය අවුරුද්දේ අමෙරිකාවේ



ජාතික සෞඛ්‍ය ආයතනය (National Health Institute)

න් තිවියෝර්ක් සරසවියක් කරවිල සඳහා ජාත්‍යන්තර පේටන්ට් අයිතිය ලබා ගැනීම එවැනි එක් නිදසුනකි.

මේ ආයතනය දැන් කරවිලවල නිබෙන සාරයන් ආශ්‍රයෙන් ඒඩ්ස් හා පිලිකා වෙනුවෙන් ඖෂධ සෑදීමේ කටයුතුවල නිරත වෙමින් සිටින්නේ ය. එහෙත් තුවාල සුවවීමේ හා විස-බීජ නැසීමේ කරවිලවල ගුණය කාලාන්තරයක් තිස්සේ දැන සිටි ලාංකිකයින්ටවත් ඉන්දියානු-වත්ටවත් මේ ඖෂධ විකිණීමෙන් ආදායමක් ලැබෙන්නේ නැත. අනෙක් අතට මේ සම්ප්‍රදායික දැනුම ඇතිව සිටි ජාතින්ට සිදුවන්නේ ද මේ අලුත් බෙහෙත් ලබා ගන්නා වාරයක් පාසා ඖෂධ සමාගම්වලට මුදල් ගෙවීමට ය.

ඉදින් දැන් ලෝකය පුරා එකම පේටන්ට් නීතියක් ස්ථාපිතවීමේ තත්ත්වය තුළ යම්කිසි ශාකයකට හෝ සතෙකුට ලබා ගන්නා පේටන්ට් හිමිකමක් හේතුවන්නේ ඒ හිමිකම ඇති තැනැත්තා හැර අන් කිසිවෙකුටත් ඒ ජීව වස්තුව වෙනුවෙන් අයිතියක් ලැබෙන්නේ නැත. ඉදින් මේ හේතුවෙන් යම් දිනෙක ලංකාවේ පාරම්පරික කසාය වට්ටෝරුවක් දියුණු කිරීමටත් ඒ වෙදෙකුට බටහිර රටක සමාගමකින් මුදල් ගෙවා අවසර ගැනීමට සිදුවීමට බැරිකමක් නැත. ලංකාවට හරිත විජ්‍යාව හඳුන්වා දුන් පසුව සිදු වූ මේ කටයුතු වලින් පසුව දැන් තවත් ආකාරයක පේට් මංකොල්ලයක් සිදුවීමේ ඉඩකඩ රට තුළ උද්ගතව තිබෙන්නේ ය.

හැට් දශකයේ දී හරිත විජ්‍යාවය ලංකාවට හඳුන්වා දුන් පසුව ලංකාව තුළ අභිජනන බෝග ප්‍රභේද බොහොමයක් බිහි කොට ගන්නා ලදී. කෘත්‍රීම ක්‍රම වලින් ලබා ගත් මේ බෝග වර්ගයන් වගා කරමින් ඉන් ලාභ ප්‍රයෝජන ලබා ගන්නන් ලංකාවේ කිසිවෙක් ඒ බෝග වෙනුවෙන් පේටන්ට් අයිතිවාසිකමක් ලබා ගැනීමට කල්පනා කළේ නැත.

ලංකාවේ කෘෂි විද්‍යාඥයින් විසින් 1960 දශකයේ දී බලපැයුණු, මහඉ-පුප්පල්ලම, බෝඞුවල ආදී ප්‍රදේශ-වල බීජ පර්යේෂණ මධ්‍යස්ථානවලදී අභිජනනය කළ වි ප්‍රභේද



දැන් ලෝකය පුරා එකම පේටන්ට් නීතියක් ස්ථාපිතවීමේ තත්ත්වය තුළ යම්කිසි ශාකයකට හෝ සතෙකුට ලබා ගන්නා පේටන්ට් හිමිකමක් හේතුවන්නේ ඒ හිමිකම ඇති තැනැත්තා හැර අන් කිසිවෙකුටත් ඒ ජීව වස්තුව වෙනුවෙන් අයිතියක් ලැබෙන්නේ නැත. ඉදින් මේ හේතුවෙන් යම් දිනෙක ලංකාවේ පාරම්පරික කසාය වට්ටෝරුවක් දියුණු කිරීමටත් ඒ වෙදෙකුට බටහිර රටක සමාගමකින් මුදල් ගෙවා අවසර ගැනීමට සිදුවීමට බැරිකමක් නැත.

බොහොමයක් රට පුරා ගොවිභූ වගා කරමින් සිටිති. ඒ කන්නයෙන් කන්නයට ඒවායේ බීජ තැවත තැවත වගා කිරීමේ ක්‍රමය යටතේ ය. එසේ ම මේ බීජ පර්යේෂණ මධ්‍යස්ථානවලදී අභිජනනය කොට ලබා ගත් විවිධ ක්ෂේත්‍ර බෝග වර්ග ද බොහොමයක් ම තවමත් ලංකාවේ ගොවීන් අතර ප්‍රචලිතව තිබේ.

මේ දෙමුහුන් බෝග ප්‍රභේදයන් වෙනුවෙන් මේ ගොවීන්ට බුද්ධිමය දේපොළ අයිතියක් නැත. ඒවා අභි-ජනනය කළ විද්‍යාඥයින් ද ඒ ගැන සිතා නැත. ඒ අතර ම ලංකාවේ ආණ්ඩුව ලෝක වෙළෙඳ සංවිධා-නයේ පේටන්ට් නීතිවලට අවනත වීමේ ගිවිසුම්වලට අත්සන් තබා තිබේ. ඉදින් මේ තත්ත්වය තුළ විදේශීය (හෝ දේශීය) සමාගමකට හෝ පුද්ගලයකුට මේ බෝග වර්ග වෙනුවෙන් පේටන්ට් අයිතිවාසිකම්

ලබා ගත හැක්කේ ය. එවැනි තත්ත්-වයක් තුළ 'තහනම් බීජ' ළග තබා ගැනීමේ වැරද්දට ලංකාවේ ගොවි-යෙකුට විරුද්ධව තඩු පැවරීමේ අයිතිය එවැනි සමාගමකට හෝ පුද්ගලයෙකුට ලැබීමට බැරිකමක් ද නැත.

කොහොම තමුත් මේ මහා දැනුමට ඇස් ගසා ගෙන සිටින බීජ වෙළෙඳන් රට තුළත් පිටරටත් සිටින වග විටින් විට පෙනෙන්නට තිබේ. ලංකාව තුළ සිටින බහුජාතික සමාගම්වල නියෝජිතයින් දැනටමත් මේ වෙනුවෙන් උනන්දු ය.

මේ බීජ වෙළෙඳන් සමග නව බෝග වර්ග ගැන උනන්දුවෙන් කටයුතු කරන දේශීය හා විදේශීය පර්යේෂකයින් ද සිටී. ඉතා දුෂ්කර පර්යේෂණ පියවර පසුකරමින් ලංකාවේ කෘෂි පර්යේෂකයින් විසින් සකස් කළ බෝග වර්ග ඔවු-නට අතගි සම්පතකි. බුද්ධිමය

දේපොළ අයිතියක් තැනී මේ බෝග වර්ගවල ගුණ ස්වල්ප වශයෙන් වෙනස් කොට ඉන් පසුව ලැබෙන 'අලුත්' බෝග වර්ගයේ බුද්ධිමය දේපොළ අයිතිය ලබා ගැනීමට උනන්දු වන්නේ මේ පර්යේෂකයින් ය.

ලංකාවේ සාර්ථක වූ වි ප්‍රභේදවත් වෙනත් බෝග ප්‍රභේදවත් ලංකාවේ විද්‍යාඥයින්ගේ කෙටිකාලීන පර-යේෂණවල ප්‍රතිඵල නොවේ. දෙමු-හුම් තාක්ෂණය යොදා ගනිමින් ඔවුන්ට නව බෝග වර්ගයක් ලබා ගැනීමට අවම වශයෙන් අවුරුදු අටකවත් ගත වේ. සමහර විට එම බෝගය සාර්ථක වන්නට තවත් අවුරුදු 20 ක් වත් බලා සිටීමට සිදු වේ. ඉදින් දැන් ආරක්ෂිත වී තිබෙන්නේ මෙසේ වෙර විරයෙන් උපයා ගත් ප්‍රයෝජනවත් දැනුමකි.

මේ තේරුමින් ලංකාවේ දැනට තිබෙන නව පැළෑටි ප්‍රභේද ආරක්ෂා කර ගැනීම සඳහා නීති මාලාවක් සැකසීම අත්‍යවශ්‍ය කටයුත්තක් බව නොකිවමනා ය. එසේ නොවුන-හොත් සිදුවන්නේ මෙම නව බෝග ප්‍රභේදවල අයිතිය ලංකාවේ ගොවීන්ට අහිමිව යාම ය. ඒවායේ අයිතිය බීජ සමාගම් සතු වීමට ද සිදුවන්නට පුළුවන. එසේ වුවහොත් ලංකාවේ දැනට ඉතිරි වී සිටින ගොවීන්ට සිදුවන්නේ ගොවිතැන් අතහැර දැමීමට ය. පොහොර, කෘෂි රසායනවලට අමතරව සෑම කන්-තයක් පාසාම බීජ වෙනුවෙන් මිල ගෙවීමට තරම් ඔවුන්ට පුළුවන්-කමක් තැනී බැවිනි. □